

Gezamenlijk kennis ontwikkelen voor mobiel tomaat telen

Zoek partners die hun specifieke kennis inbrengen, dan kun je samen nieuwe kennis ontwikkelen. 'Want als je kennis moet inhuren, wordt het veel te duur', is het uitgangspunt van een van de partners van een project voor een mobiel tomatenteeltsysteem.

De werknemers van tomatentelers maken heel wat kilometers. Bij elke handeling lopen ze alle rijen tomaten af. En er zijn nogal wat handelingen, zoals oogsten, planten indraaien en dieven, planten laten zakken, blad afsnijden en insecten bestrijden. Per hectare wordt zo'n 50 kilometer per week afgelegd. Kunnen we het niet omdraaien?, vroeg een groep tomatentelers zich af. Kunnen we de plant naar de werknemer laten komen? Dan kunnen we met dezelfde handelingen veel meer presteren én een arbeidsvriendelijke werkplek inrichten.

De vraag borrelde op tijdens een van de bijeenkomsten van FormFlex, een bedrijf dat wereldwijd teeltgoten ontwikkelt en produceert. Elk kwartaal brengt FormFlex telers van iedere sector bij elkaar. Daarmee wil het bedrijf zijn klanten, de glastuinders, ervaringen uit laten wisselen om van elkaar te leren.

Er worden excursies georganiseerd voor de groepen en er wordt gepraat over trends en nieuwe ontwikkelingen in de sector.

>> Planten aan de wandel

Arjan Kouwenhoven, directeur van FormFlex, vond de vraag van de tomatentelers 'helemaal geen gekke gedachte, een vraag waar wat mee moet gebeuren.' Met mobiel telen zijn de arbeidsomstandigheden flink te verbeteren, en ook levert mobiel telen een enorme kostenbesparing op. Je kunt immers alle looppaden volzetten met planten, zodat de productie per vierkante meter omhoog gaat. Hij zag een mobiele tomatenteelt al helemaal voor zich. Het bedrijf experimenteerde al met een vernieuwd gootsysteem, waar water met alle benodigde nutriënten doorheen stroomt. "Vernieuwd tomaten telen" op zo'n goot haalt één van de hobbels voor mobiel telen weg. "Planten aan de wandel" door de kas mogen namelijk niet te zwaar zijn, anders is een zwaardere constructie nodig die veel duurder is dan een standaard constructie.

>> Kennis samenbrengen

Ook al lag de basis er al, Kouwenhoven beseftte dat hij het niet alleen kon en zocht er partners bij met specifieke kennis om zo'n mobiel systeem tot een succes te maken. 'Als je alle kennis moet

inhuren, is het onbetaalbaar. Als je samen kennis ontwikkelt, kom je veel verder.'

De Demokwekerij als partner lag voor de hand. Dit is een proefbedrijf in Honselersdijk, het hart van het Westland, waar diverse bedrijven hun nieuwste producten demonstreren en uit laten testen. FormFlex werkt al vaak met het bedrijf samen. Ook nu liggen er proeven met verschillende goten. Priva is erbij gehaald voor het meten van de water- en nutriëntenstroom. De waterstroom mag in een mobiel systeem nooit stilvallen. Priva heeft de benodigde sensoren ontwikkeld die dat in de gaten houden. Daarnaast doet Groen Agrocontrol mee, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het voorkomen van ziekten via een uitgebalanceerde voeding. Verder pasten de Wageningse onderzoekers met kennis over het "inkorten" van de planten goed bij de projectpartners. Tomatenplanten blijven doorgroeien en worden in een jaar wel 12 tot 15 meter lang. Voor de vaste teelt is dat geen probleem, omdat de telers de planten regelmatig een eindje laten zakken en de stengels waar toch geen tomaat meer aan groeit onderin de kas laten liggen. Bij mobiele teelt bemoeilijken die loze stengels het bewegen van het systeem. Wageningen UR test een aantal manieren uit om de planten wat hogerop opnieuw wortels te laten vormen. Dan kunnen de stengels eronder er gewoon af.

>> Enthousiasme

Kouwenhoven kreeg alle relevante partners bij elkaar, op gelijkwaardige basis. 'Wie meedoet, betaalt ook. Daar hebben we afspraken over gemaakt.' Het bedrijfsleven betaalt de helft van het onderzoek, de overheid – Senter Novem, provincie Zuid-Holland via de Pieken in de Delta-regeling en het ministerie van LNV – de andere helft.

De samenwerking pakt goed uit. Iedereen is enthousiast, merkt de directeur, essentieel voor het slagen van zo'n samenwerking. 'Je moet het hebben van enthousiasme. We willen allemaal de sector vooruit helpen en daarnaast heeft iedereen ook zijn eigen belang.' Zo is het voor het Priva belangrijk om sensoren te ontwikkelen en toe te passen. Het belang voor FormFlex is om een nieuw goten-

systeem uit te testen, waar het later mee de markt op kan. Bovendien kan ze met zo'n project laten zien dat het vooruit loopt en meedenkt met zijn klanten. 'Het schept een band met de kwekers.'

>> Gedoseerde publiciteit

Het project loopt twee jaar. Het mobiele teeltsysteem heet nu New Crop System. Soms komt de groep tomatentelers, waar de vraag oorspronkelijk vandaan kwam, een kijkje nemen in de Demokwekerij. Kouwenhoven: 'Dan vraag ik ze of ze kritisch willen zijn en vertellen wat ze wel of wat ze niet bevat.' Veel publiciteit is nog niet aan de vorderingen gegeven. De initiatiefnemers willen voorkomen dat telers aan de gang gaan met onderdelen die nog niet praktijkrijp zijn, wat in het verleden wel eens is voorgekomen. Na twee jaar is het project nog niet praktijkrijp. In een vervolg willen de initiatiefnemers het systeem op grotere schaal uittesten onder

belichting. Mogelijk ook bij een teler, maar dat is nog niet zeker. Overigens is het projectdoel na driekwart jaar verlegd. 'We zagen dat mobiel telen technisch mogelijk was, maar dat het zeker niet binnen vijf jaar economisch rendabel te maken is. We kregen toestemming van de subsidiegevers om het doel te verleggen van mobiel telen naar telen op water. Dat levert een hogere productie per vierkante meter, met lagere kosten en kleinere afvalstromen. Minder vervuiling bereik je doordat je alleen organisch afval hebt en de nutriënten precies kunt afstemmen op wat de plant opneemt.'

Het perspectief van mobiel telen blijft wenken. Telen op water goed onder de knie krijgen, is de eerste stap naar bewegende planten, aldus Kouwenhoven. 'We proberen elke keer een stapje verder te komen, maar dat wordt steeds moeilijker. Met mobiel telen zouden we een flinke stap zetten.' LN